

גיליון מס' 18

מסכת שבת נ"ז-ס"ד

ט'-ט"ו אייר, שבוע פרשת אמור, תש"פ

יציאה בשבת עם נשק, תגיות, במקום שאין עירוב (שבת סג ע"א)

במשנה חלקו תנאים באפשרות לצאת בשבת במקום שאין עירוב עם כלי נשק. נעסוק במחלוקת התנאים, ובשאלות מעשיות הנוגעות לטלטול נשק בשבת, וכן בנוגע להוצאת מסמכים אישיים בעת צורך, ותגיות ואותות על הבגד. בהקשר ליציאה בכלי נשק, יש לדון גם בהקשר של מוקצה, ובמקורות הבאים היו שנגעו בזה, אך אנו נתמקד בעיקר בסוגית הוצאה מרשות לרשות.

א. מחלוקת התנאים: לא יצא, תכשיטין הן לו, אינן אלא לגנאי

שבת ס ע"א

משנה. לא יצא האיש... ולא בשריון, ולא בקסדא, ולא במגפיים, ואם יצא - אינו חייב חטאת.

רש"י

אינו חייב חטאת - דכולהו מלבושין נינהו בחול למלחמה.

ר' עובדיה מברטנורא משנה שבת ו, ב

מגפין - כמין בתי שוקים של ברזל שלובשים במלחמה, ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת.

שבת סג ע"א

משנה. לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת, ולא בתריס, ולא באלה, ולא ברומח, ואם יצא - חייב חטאת. רבי אליעזר אומר: תכשיטין הן לו, וחכמים אומרים: אינן אלא לגנאי, שנאמר: "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב, ד).

גמרא. רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו. תניא, אמרו לו לרבי אליעזר: וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלין לימות המשיח? אמר להן: לפי שאינן צריכין, שנאמר "לא ישא גוי אל גוי חרב". ... מאי טעמא דרבי אליעזר דאמר תכשיטין הן לו? דכתיב "חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך" (תהילים מה, ד).

חידושי רבנו פרחיה ב"ר ניסים, שבת סג ע"א

איסור הוצאת אלו - לדברי חכמים מפני שאינם תכשיטים לו אלא גנאי, ואע"פ כן אינם משאוי גמור לדברי חכמים. ורבי אליעזר סבר שכיוון שהם ראויים בעת המלחמה, תכשיטים הם לו ואין בהם שום איסור. ותנא קמא סבר דלא אמרינן שכלי מלחמה תכשיטים הם אלא בדברים שיוצאים בהם

בדרך מלבוש, כגון שריון וכובע ומגפיים, אבל כלי מלחמה שנושאים בידו כגון הסייף וכו', אם יצא בהם וכו' חייב חטאת. והלכתא כתנא קמא.

- לפי רבנו פרחיה, במשנה הובאו שלוש דעות: תנא קמא, ר' אליעזר וחכמים. הסבר את הדעה של כל אחד מהם.

ב. היתרים ליציאה בשבת עם כלי נשק

רבי יצחק ב"ר משה מוינא, ספר אור זרוע חלק ב - הלכות שבת סימן פד
ולא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת. ר' אליעזר אומר: תכשיטין הן לו, וחכמים אומרים אינם אלא לגנאי שנאמר "וכתתו חרבותם לאתים" וכו'. והלכה כחכמים דיחיד ורבים הלכה כרבים, ותו דר' אליעזר שמותי מדבית שמאי הוא. הלכך אחינו שבביה"ם [בוהמיה] לא טוב עושים שמוליכים חרבותיהם ותריסיהם בערב שבת.

מיהו בשפעמים יריאים ושומרים את העיר שמא אז מותר, כההיא דפ' מי שהוציאוהו בעירובין (מה ע"א) ד"אמר רב יהודה אמר רב: עכו"ם שצרו על עיירות ישראל אין יוצאין עליהם בכלי זיינם ואין מחללין עליהן את השבת. במה דברים אמורים? שבאו על עסקי ממון, אבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיינם ומחללין עליהם את השבת. ובעיר הסמוכה לספר [אפי'] לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת". וטעמא דמילתא שמא ילכדוהו ומשם תהא נוחה ליכבש כל הארץ לפניהם.

כל שכן עתה שאנו דרים ביניהם, שאפילו אם באו לשלול [לקחת שלל - ממון] בעלמא שיוצאים עליהם בשבת בכלי זיין שכששוללים אז כמו כן הורגים, ואין לחלק בין היכא שצרו כבר לאומרים שרוצים לבוא לשלול אלא כשהקול יוצא שרוצים לבוא לשלול, אף על פי שלא באו עדיין מותר ללבוש כלי זיין לשמור ולעשות קול בעיר כדי שלא יבואו דאין מדקדיקין בפקוח נפש.

- באיזה מצב חלקו התנאים במשנה, ובאיזה מצב מותר ואף צריך לצאת בכלי נשק בשבת. [יושם לב שמדובר על יהודים שגרים בחוץ לארץ]

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא סעיף ז

כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שרגילין להוציא אותו דבר, חייב...הלכך לא יצא איש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס (פי' מגן) ולא באלה ולא ברומח ולא בכלים שאינם תכשיט, ואם יצא חייב חטאת. ולא בשריון ולא בקסדה (פי' כובע של ברזל) ולא במגפים (פי' אנפלאות של ברזל), ואם יצא פטור שהם דרך מלבוש.

משנה ברורה סימן שא ס"ק כה

(כה) פטור שהם דרך מלבוש - ומ"מ אסור משום מראית העין שיחשדוהו הרואים שרוצה להלחם בהם בשבת, וגם אפילו בחדרי חדרים אסור.

הרב יחיאל מיכל אפשטיין, ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף נא

לא יצא איש לא בסייף אפילו חגור במתניו שבחול יוצאין בו כך ולא בקשת בכי האי גוונא ולא בתריס שהוא מגן על ראשו וגופו מפני השונא ולא באלה שהוא מקל של ברזל ולא ברומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה ואם יצא חייב חטאת. והטעם מפני שדברים אלו אינם תכשיטין

בעצם, אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו, אבל בסתם בני אדם הרי הם משא, כן משמע מפי ה"ר עובדיה [ברטנורא] במשנה שבת פ"ו מ"ד ["לא יצא - אם לא לצורך מלחמה"] ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו.

- לפי ערוך השולחן מדוע לחיל בצבא מותר לצאת עם כלי נשק בשבת במקום שאין עירוב?
מה התוספת בהסבר זה על דברי דברי האור זרוע?
- ע"פ הערת המשנה ברורה האם יסכים לדברי ערוך השולחן או לא? נמק.

הרב משה פיינשטיין, שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן פא

יציאה בשבת במכשיר קשר קטן הנצרך להצלת נפשות. ב' דר"ח אדר תשל"ט. מע"כ נכדי היקר והחביב לי מאד הרה"ג מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א.

בדבר העוסקים בעניני הצלה שהוא ענין גדול של פקוח נפש בערים גדולות כנוא יארק וברוקלין וכדומה שלובשין על בגדיהם מכשיר קשר קטן שבזה שומע מה שמצוין אותו מהמשרד של חברת הצלה לאיזה מקום שצריך לילך להציל כדי שיוכל תיכף בלא שום שהיות ליקח מה שצריך להצלת הנפש. שנשאלת ע"י חברך ר' זאב שמואל יעקב פיינשטיין שליט"א, אם יכול לצאת? שהוא דבר קשה מאד לפני חברי ההצלה שביום השבת לא יצאו כל היום מהבית וימנעו בשביל זה הרבה מלהיות מחברי ההצלה.

והנה מהא דתנן "לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת" (שבת דף ס"ג ע"א) תנן שם הטעם שפליגי על ר' אליעזר שסובר דנחשבו לתכשיטין דאמרו חכמים משום שאינן אלא לגנאי. אלמא דאף שהן דברים שאינם עניני הלבשת הגוף וגם אינם קישוטין שמייפין את האדם דאינם מזהב וכסף אלא ממינים שאין מייפין כלל כברזל ועצים, נעשו בחשיבות תכשיטין מאחר דזה מראה חשיבות האדם שהוא גבור שהוא חשוב לעלמא וצריכין ליה לעניני הצלה כשבאין עכו"ם בגייסות על ערי ישראל, ולמד ר' אליעזר זה מקרא דכתיב "חגור חרבך על ירך גבור" שמסיק הקרא "הודך והדרך", היינו דלכן הוא "הודך והדרך", דהוא משום דבזה נראה גבור דהוא חשיבות ומעלה אף שלא בשעת מלחמה.

...ולכן מכשיר קשר קטן שלובשים כדי שישמעו בכל מקום שיהיו לאיזה מקום צריך לילך להציל מותרין לצאת בהם אף בשעה שאין צריכין לזה גם בשבת משום שהוא בחשיבות בגד, וכל שכן בשעה שצריכין שהוא כמעט תמיד שודאי אמת שהוא דבר קשה מאד שלא יצאו מבית כל השבת שאיכא בזה גם משום חשש דימנעו הרבה מלהיות מחברי ההצלה, ולא שייך להכין נכרים ליום השבת דצריך לזה זריזות יתירא והנכרים שלא איכפת להו בפקוח נפש אף שלוקחים שכר אינם זריזים כלל וכמפורש ביומא דף פ"ד ע"ב דאין עושין כל ענין פיקוח הפש ע"י נכרים וכ"ש בחברי ההצלה שצריך זריזות ביותר שאיכא גם היתר זה.

והנני זקנך אוהבך בלוי"נ, משה פיינשטיין.

- מה הן סיבות ההיתר לצאת עם מכשיר קשר [טלפון נייד וכד'] בשבת במקום בו אין עירוב?
- כאמור בתשובת הרב פיינשטיין, אין מדובר על חיילים בצבא אלא על מתנדבים ב"הצלה" ובכל ארגון דומה. מה החידוש בדברי הרב פיינשטיין הללו, גם בנוגע לאזרחים?

ג. חיילים בצה"ל, מאבטחים - יציאה בשבת עם כלי נשק

הרב שלמה גורן, "טלטול נשק אישי בשבת", שו"ת משיב מלחמה, חלק ב סימן

סא

יש לחלק בין הנידון של המשנה והשולחן ערוך לבין הנידון שלנו, מפני ששם מדובר כנראה שלא במלחמות ישראל, ואסור לחלל שבת על כך כי אין בכך פיקוח נפש לישראל. ...אבל ביחס לנשקו של חייל בצה"ל המיועד לביטחון בפני האויב וללחימה המותרת בשבת הן מטעם פיקוח נפש הדוחה שבת, והן מטעם מצוות לחימה והגנה הדוחה שבת. אין כאן מוקצה ולא חשש למראית עין, אם יחשבו שיוצא למלחמה עם הנשק בשבת. בודאי שזה בהיתר גמור והיא מצוה, ומה מראית עין יש בזה.

...חייל בשנות שרותו שהנשק האישי צמוד לו תמיד יתכן שגם לדעת חכמים נחשב תכשיט. ומצאתי בערוך השולחן סימן ש"א סעיף נא שכתב כן במפורש: והטעם מפני שדברים אלו (המפורשים במשנה מקל ורומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה), אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו. אבל בסתם בני אדם הרי הם כמשא.

ומצאתי בערוך השולחן סימן שא סעיף נא...[הובא לעיל], ומזה ברור שחייל בצה"ל במשך שנות שרותו בודאי שנשקו האישי נחשב לו כתכשיט ולפי ערוך השולחן מותר לו לטלטל את הרובה שלו גם במקום שאין בו עירוב, כל שלובשו על גופן בחגורתו כרגיל אבל לא כשנושא אותו בידו.

הרב נחום רבינוביץ, "טלטול נשק בשבת", שו"ת מלומדי מלחמה, סימן סח

[לאחר שציטט את דברי ערוך השולחן]...לפי זה מותר לכתחילה לחייל לצאת עם נשקו, כל שמניחו על גופו או על בגדו כנהוג, אבל לא שישאנו בידו. אולם יש חולקים על ערוך השולחן, ואע"פ שהוא הפוסק האחרון, מכל מקום קשה להתיר אם לא לצורך גדול. לפיכך אם מדובר ברשות היחיד שאין איסור הוצאה, יש לסמוך על כך שאין איסור מוקצה ברובה התלוי לו בכתופו וכיו"ב, כדי להצטרף למנין או לסעודת שבת וכיו"ב שהם צורך מצווה.

כמובן שכל זה הוא רק אם אין צורך בטחוני לשאת את הנשק - אז כדאי להחמיר בהוצאה אם אפשר. אבל בצורך בטחוני לצאת, ואפילו יכול להישאר במקומו כל השבת אלא שלא יהיה לו אוכל מספיק, אין להחמיר לשבת במקומו, אלא יצא עם נשקו כדעת ערוך השולחן. ברם, כל זה אמור בנשק רגיל, כגון רובה התלוי על הכתף, ומחסנית תלויה בחגורה או מחוברת לנשק. אולם חייל שיש לו גם אקדח בכיסו - כל שאין צורך בטחוני לצאת, ברור שאסור לצאת לרשות הרבים עם אקדח בכיס, כי על כגון זה לעולם לא שייך היתר של מלבוש ולא של תכשיט ולא שום היתר בעולם. לסיכום: בשטח שהוא בתוך העירוב, מותר להסתובב לצורך מצווה עם הנשק על גופו או בגדו, ואין בזה משום איסור טלטול מוקצה. אבל יש להמנע מלצאת מרשות לרשות שלא לצורך בטחוני.

הרב דוד לאו, "טלטול כלי נשק בשבת", משכיל לדוד, חלק ב סימן ז

לפי שיטת רבינו פרחיה המחלוקת היא האם זה שבשעת מלחמה נחשב תכשיט מועיל גם לעתות שלום או לא. לפי זה מסיק בדעת תנא קמא שהלכה כמותו וכותב, אם יצא בהם שלא בשעת מלחמה חייב חטאת, עכ"ל. כלומר, בשעת מלחמה גם תנא קמא מודה שנחשב תכשיט.

מבואר אם כן חידוש גדול להלכה, שהמשנה מדברת רק בזמן שלום ולא בשעת מלחמה, כלומר שבשעת מלחמה ייחשבו כלים אלו תכשיטים לדעת כולם, אע"פ שאינו לבוש בהם אלא אוחזם בידו, שהרי לחלק מהכלים אין אפשרות לבישה או חגירה, ואע"פ שלעניין חרב כבר הוכיח הגהות אשר"י בשם מהרי"ח שהבאנו שאפילו חגור בסייף חייב חטאת, שרבי אליעזר שחולק על תנא קמא הביא ראייה מ"חגור חרבך על ירך גבור". אבל זה דווקא לגבי חרב, אך שאר כלי מלחמה שהם דווקא באוחזם בידו, ואע"פ כן בשעת מלחמה נחשב תכשיט וגם מדרבנן אין איסור.

...בערוך השולחן (או"ח סי' שא סעיף נא) כתב... מפורש בדברי ערוך השולחן שלבעלי מלחמה נחשבים כלי המלחמה כלבושו אע"פ שאינו לבוש בהם, ושיטתו מבוארת כל פי דברי רבינו פרחיה. ...בפשטות כוונת דבריו [של האור זרוע] היא שההיתר הוא משום פקוח נפש, ואע"פ שהוא רק ספק פקוח נפש, או אע"פ שעוד אין פקוח נפש, אלא עושים מעשה למנוע שלא יבוא למצב של פקוח נפש. לדברינו נמצא שמאחר ויש היתר של פקוח נפש, שוב אין גדר ההיתר משום פקוח נפש, אלא שעכשיו זו שעת מלחמה, והשומרים הם אנשי מלחמה, ואצל אנשי מלחמה כלי הנשק אינו משא אלא תכשיט.

לדינא ייצא חידוש בשאלה האם מותר לאדם להכניס עצמו לפקוח נפש, ואז יהיה מותר לו לעשות מלאכה, לפי הצד שאסור לו לעשות כן, היינו משום שאחר כך נעשית מלאכה בשבת, אע"פ שהיא מותרת וגם מצוה קא עביד, אך אסור לאדם להביא את עצמו למצב כזה. אבל אם היתר ההוצאה הוא מפני שעל ידי הפקוח נפש נעשה כלי הנשק לבוש ותכשיט, זה הוא דבר המותר מעיר הדין, ולא שמענו מניעה להביא את עצמו למצב זה. אלא שלדינא צ"ע, מפני שהאור זרוע לא כתב דבריו באופן מוחלט, אלא בלשון שמה.

...ולסיכום, לדעת רוב הפוסקים היוצא בשבת לרשות הרבים עם כלי נשק חייב חטאת. אולם בדברי רבינו פרחיה למדנו שאם מדובר בזמן מלחמה, או לדברי ערוך השולחן מדובר באיש מלחמה, אזי נחשב הנשק לתכשיט. יש במקרה של מאבטח יש לעיין אם נחשב כשעת מלחמה או כבעלי מלחמה, כי אפשר לומר שנשק נחשב תכשיט כשיש בפועל מצב מלחמה, ולבני אדם המוגדרים באופן החלטי כאנשי מלחמה. ייתכן שיש מעלה בכך שיבליט את היותו איש מלחמה, ובכך ירתיע זרים מלהתקרב, אך ייתכן שראוי שיצניע זאת, ושוב אין זה תכשיט.

- מה הן הסיבות שחייב צה"ל וכן מאבטח רשאים לצאת עם כלי נשק במקום שאין עירוב, ובאיילו אופנים?

ד. יציאה עם דיסקית, תעודת זהות, אותות, סמלים ותגים

הרב יצחק וייס, שו"ת מנחת יצחק חלק ז סימן יב

מה הדין לצאת בשבת בדיסקית והיא שרשרת שתלויה בה מתכת, ובה חרוט שם החייל, והרשויות הצבאיות מקפידות עד מאד שהחייל יצא תמיד והדיסקית על צוארו וכו' עכת"ד. ...הנה לדעתי אין זה לא מלבוש ולא תכשיט, ודינו כדין המבואר שו"ע אורח חיים (בסי' ש"א סעי' י') "לא יצא איש לא בסייף וכו' ולא בכלים שאינם תכשיט "וכו' עיי"ש.

הרב יהושע נויברט, שמירת שבת כהלכתה, יח, כב

בעת מילוי תפקידו הבטחוני ויש בכך צורך למקרה של סכנה יוצא החייל לרשות הרבים ושרשרת עם דיסקית (שרשומים בה מספרו האישי, סוג הדם וכד') על צווארו [שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, להתיר בזמן שיש תועלת לחייל, שאם ח"ו יהיה פתצוע וכד', הרי אפשר יהיה לברר פרטים נחוצים בעזרת הדיסקית], וכן מותר לכל אדם לצאת לרשות הרבים בשעת מלחמה או בשעת חירום בתעודת זהות וכד' כשהוא מטלטלה כלאחר יד, כגון שמכניסה למגבעת שלו, והוא כאשר הוא הולך לדבר מצווה לתפילה או ללמוד תורה.

הרב שלמה גורן, "ענידת אות סיני במקום שאין עירוב", שו"ת משיב מלחמה,

חלק ב סימן נט

כל סיכה או סמל או אות הנישאים בצורת תכשיטים ועשוי לנוי האדם או שאינו לנוי אלא שמטרתו סימול האדם לשם זיהוי וכיו"ב, ונישא בצורת תכשיט נידון כתכשיט או בגד ואינו נידון כמשא, לענין איסור הוצאה מרה"י לרה"ר, או לענין טלטול ד' אמות ברה"ר, וכרמלית. לכן קבעו בגמ' שבת נח, א שחותם שהיו עושים לעבד לסימן והוכחה שהוא עבד והיו תולים את החותם בצוארו או בכסותו שהחותם הזה נקרא תכשיט ואם אין חשש של נפילה מותר לצאת בו בשבת. ... על אחת כמה וכמה שאותות הכבוד של קוממיות וסיני או תגי השרוול וסימני העוצבות הנישאים ע"י כל חייל בצה"ל שהם בבחינת תכשיטים ע"פ דין.

מסקנה:

א. מותר לענוד את אות סיני בשבת במקום שאין בו עירוב האסור בטלטול, מאחר שהוא נחשב כתכשיט לזכאים לענוד אות זה.

ב. היתר זה כוחו יפה גם לאות הקוממיות ולשאר האותות של צה"ל וכן הוא ביחס לתג מקצועי המהודק בסיכה לשרוול, ואין צריך לומר אם התג תפור לשרוול, וכן לתגי העוצבות ולכל אות צבאי אחר שנישא ע"י סיכה סגורה, והוא הדין לדרגות חוגרים בסיכות סגורות. ג. אין להתיר ענידת הסמלים הנ"ל במקום שאין בו עירוב, כאשר הם אחוזים ע"י סיכות פתוחות רגילות, מאחר שהם אינם מתבטלים לבגד, ואינם עשויים במיוחד לכך ובנקל עלולים הם ליפול.

• מה הם דעות האוסרים והמתירים לחייל לצאת בשבת עם דיסקית, תעודת זהות, אותות,

סמלים ותגים?

הלכה למעשה

הרב יצחק יוסף, ילקוט יוסף, סימן שא - דיני הוצאה בשבת

מט. חיילים שנקראו לצבא בעת מלחמה בעצם יום השבת, אם הוא במקום שיש עירוב, אף הנוהגים להחמיר שלא לסמוך על העירוב לטלטל בשבת, מכל מקום מותר להם ליקח עמם את בגדיהם הצריכים להם, וכדומ'. ויש אומרים שאף מותר ליקח את התפילין, כדי שיוכלו להניחן ביום א', [כשאינן אפשרות לשולחן אליהם ביום א']. ובמקום שהוא רשות הרבים גמורה, אין להקל להוציא את חפציהם והתפילין ולטלטלם ברשות הרבים בשבת. ובעת מלחמה שבלאו הכי מטלטלין את הנשק, מותר להם ליקח גם את התפילין.

נ. חייל שנקרא למילואים בשבת, אין להקל לו לטלטל את כלי נשקו עליו בשבת ברשות הרבים, משום הוצאה, אלא אם כן יש סיבה בטחונית וחשש לפיקוח נפש.

נב. מותר לחיילים לצאת בשבת לרשות הרבים, בעת מילוי תפקידם הבטחוני, עם שרשרת ובה דיסקית זיהוי על צוארם.

נג. מותר לחיילים לצאת בשבת לרשות הרבים עם תעודת זהות, בזמן מלחמה, באופן שמוציאים את התעודה כלאחר יד, וכגון שנותנה בתוך הכובע.

הרב אליעזר מלמד, פניני הלכה, שבת, חלק ב עמ' 262-263

במקום שיש עירוב, מותר לאנשי רפואה ומתנדבי הצלה שהולכים תמיד עם מכשיר איתורית או טלפון נייד, לצורך הצלת חולים ופצועים, לשאת את המכשירים הללו בשבת. וכן מי שרגיל ללכת עם אקדח או רובה, רשאי לשאתו בשבת בלא הגבלה. ואין בזה איסור מוקצה, מפני שלדעת רבים האקדח הוא כלי שמלאכתו להיתר, שכל יעודו לצרכי הגנה והרתעה. וכן מכשיר קשר שנועד לצרכי הצלה, הוא כלי שמלאכתו להיתר. ואמנם טלפון נייד, שרוב שימושו לשיחות שאינן קשורות להצלת נפשות, הוא כלי שמלאכתו לאיסור, אלא שמותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו, ולכן מותר לטלטל אותו לצורך הצלת נפשות.

אבל במקום שאינו מוקף עירוב, אין לצאת בהם. וכאשר יש צורך הנוגע לפיקוח נפש שאנשים יהיו צמודים לנשק ומכשירי קשר, כדי שיוכלו לטפל במצבי חירום, מותר להם לצאת עמהם למקומות שהכל רגילים לצאת בשבת, כגון לתפילות ושמחות. שאם לא נתיר להם זאת, לא יימצאו מתנדבים לביטחון והצלה, אלא שבדרך כלל נוהגים להתיר על סמך שיקול זה איסורי חכמים בלבד, ורק בשעת דחק גדול מתירים איסורי תורה. לפיכך, ישאו את מכשיר הקשר בשינוי, כגון בין החולצה לגופיה, שבאופן זה הטלטול אסור מדברי חכמים. ואת הנשק ישאו כדרכם, מפני שיש סכנה בלקיחתו בשינוי. בנוסף לכך, יש סוברים שאין הנשק נחשב כמשא לאנשי ביטחון, מפני שכך הוא דרך מלבוסם.

אבל לשם טיול אסור לצאת עם הנשק או מכשיר הקשר במקום שאינו מוקף עירוב. לפיכך, אנשים שחפצים לטייל מחוץ לעירוב, אם מסיבות ביטחוניות הם צריכים ללכת שם עם נשק, לא יצאו לטיול, שאין לגרום לטלטול הנשק בלא צורך.

בהערה: כתב הרב גורן (משיב מלחמה ח"ב סא) שנשק הוא כלי שמלאכתו להיתר, שהוא נועד להצלת נפשות. וכן דעת הרב שלמה זלמן אויערבך שכלי נשק, איתורית ומחשב כיס עם פרטים רפואיים לרופא, אינם מוקצה (שולחן שלמה ח"ב שח, טז; נשמת אברהם שא, יט, 6). וטלפון נייד שמשמש בעיקר לצרכי חול הוא כלי שמלאכתו לאיסור אלא שמותר לטלטלו לצורך גופו, היינו כדי שיוכלו להזעיקו בשעת הצורך.

לדעת חכמים במשנה (שבת סג, א) סייף וקשת אינם תכשיט אלא גנאי, שכן לעתיד לבוא לא ילמדו עוד מלחמה, ולכן אסור לצאת בהם בשבת. ולרבי אליעזר הם תכשיט ומותר לצאת בהם בשבת. ונפסק בשו"ע שא, ז, כדעת חכמים. אולם חידוש בערוך השולחן שא, נא, שלחיילים מותר לצאת כשהנשק על גופם, כי הוא חלק ממלבושם. וכתב הרב גורן (משיב מלחמה ח"ב סא), שאפשר לסמוך עליו לצורך גדול. לפיכך, כאשר יש צורך שאנשים יהיו צמודים לנשק, ואם לא נתיר להם לצאת לבית הכנסת ושמחות, יתרשלו מלהתנדב לשאת נשק, עדיף שיצאו עם הנשק כשהוא בחגורתם, כדרך שהם רגילים תמיד, שבאופן זה לערוך השולחן הוא מותר לגמרי. אבל אם נבקש שישאו אותו בשינוי, בנוסף לכך שיש בזה סכנה, באופן זה לכל הדעות יש איסור חכמים. ולגבי איתורית או טלפון נייד, ישאו אותו בשינוי, כדי שהטלטול יהיה אסור מדברי חכמים. ואם מדובר בכרמלית ולצורך הליכה לבית כנסת, הרי זה שבות דשבות לצורך מצווה. וגם אם הוא רשות הרבים דאורייתא, יש לומר התיירו סופם משום תחילתם. ואמנם לדעת אגרות משה (או"ח ד, פא), הליכה עם מכשיר קשר מכובדת, והוא נחשב כתכשיט (ועי' במראה הבזק ד, מה). מ"מ כיום שרגילים בזה, כבר אין בזה כבוד, אלא כך הוא דרך נשיאתו (נשמת אברהם שא, ג, 1). ולכן נכון לשאתו בשינוי

אמונה

מדרש הגדול, ויקרא, פרשת בחקותי פרק כו פסוק ו

"וחרב לא תעבר בארצכם" (ויקרא כו, ו). זה לעתיד לבוא, הקדוש ברוך הוא משבית מלחמות מן העולם שנאמר "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות אל ישאו גוי אל גוי חרב" (ישעיהו ב, ד) ואומר "וקשת וחרב ומלחמה אשבור מן הארץ" (הושע ב, כ).

הראי"ה קוק, עין איה, שבת פרק ו אותיות מב-מג

ר' אליעזר אומר תכשיטין הן לו - הגבורה כשהיא לעצמה היא תכשיט. עוז החיים בכל אופן הוא טוב ונאה, והיא בטבעה מחוברת עם גבורת הנפש, שהיא באה דווקא עם טהרתה ויושרה. על כן הסימנים החיצוניים המראים על גבורה, הנם גם כן תכשיטים.

וחכמים אומרים אינן אלא לגנאי - אי"פ שמידת הגבורה היא מפוארה ותכשיט לאדם, אבל האופן אשר נשתמשו בו עד כה בני אדם הוא מכוער הרבה, ובאשר כלי הזיין, שהשימוש בו היה ברובו רק להרע, הוא מורה יותר על ההשחתה האנושית ממה שמורה על תפארת הגבורה הצפונה בקרבו על כן אינם אלא גנאי.

הרב דוד כהן, "הרב הנזיר", מגילת מלחמה ושלוש, עמ' לג

כהן מברך בכל יום "וישם לך שלום", וישראל מתפללין שלוש פעמים ביום "שים שלום" "שלום רב". ומוסיפים תפילה "אדיר במרום שוכן בגבורה, אתה שלום ושמך שלום" ויש נוסחא "שוכן בגבורת שלום.

זאת אומרת השלוש זקוק לגבורה, השומרת עליו. הזיון, הציוד בנשק, ולמוד תכסיסי מלחמה, וחינוך בחורי העם לגבורת מלחמה, הוא צריך לשלוש, להסיר הפחד והיראה מפני צר ואויב "ללמד בני יהודה קשת" (שמואל ב א, יח)

וכך כל העמים, מזיינים צבאות, ולומדים מלחמה, ברצון ובאונס, מיראה ופחד, אחד מפני השני, ומקריבים בחירי בניהם, למולך המלחמה.

והתקווה, והתוחלת, נשמת רוח אפינו, הוא החזון, חזון אחרית הימים: " והיה באחרית הימים... לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב, ד).